

UITVOERINGSAGENDA CIRCULAIRE ECONOMIE

POLITIEKE WOENSDAG WOENSDAG 19 JANUARI 18.00 UUR

Voorzitter: W. Koks (SP)

Namens de raad: C. Nieuwenhout (GroenLinks), J. Loopstra (PvdA), S. Claassen (D66), D. Brandenburg (SP), E. Akkerman (VVD), P. Rebergen (ChristenUnie), T. van Zoelen (PvdD), J. Atema (100%Groningen/Stadspartij), S. Bosch (Student&Stad), B. Onnes (PVV)

Namens het college: G. Chakor

Namens de griffie: W. Meijer

UITVOERINGSAGENDA CIRCULAIRE ECONOMIE

00:12:43

Voorzitter: Dames en heren, wij gaan van start. Allemaal hartelijk welkom bij deze bijeenkomst over circulaire economie. We hebben een uur de tijd tot zeven uur. Er zijn ook een paar digitale deelnemers aan dit debat, namelijk mevrouw Akkerman, de heer Onnes en de heer Atema. Zij zullen via het scherm hun bijdrage leveren. Ik heet ook de mensen thuis van harte welkom. In dit verband, ik heb net een bijeenkomst meegemaakt van Toegankelijk Groningen, daar is opgeroepen om vooral ook in het taalgebruik zodanig te spreken, dat mensen het kunnen verstaan en begrijpen. Ook de mensen thuis met name. Dit onderwerp leent zich tot wat ingewikkeld taalgebruik. Als ik het heb over 'single used', 'sustainable development goals' en 'launching customers'. Nu, ik moet eerlijk zeggen dat ik al moeite heb om dat te ontwaren. Laten wij het goede voornemen, wat we straks hebben uitgesproken bij Toegankelijk Groningen, in de praktijk brengen en het vooral begrijpelijk houden. Dat zou mij wel welkom zijn. We hebben het dus over de Uitvoeringsagenda Circulaire Economie. Daarbij betrekken we ook de beantwoording van de schriftelijke vragen van de ChristenUnie over dit onderwerp en het bijbehorende agenderingsverzoek. We hebben drie tot vier minuten per fractie en we hebben geen inspreker. Welke fractie wil de aftrap doen? Misschien de ChristenUnie in verband met de vragenstellerij rondom dit onderwerp.

00:14:31

De heer Rebergen: Zeker wel, Voorzitter.

00:14:34

Voorzitter: Meneer Rebergen.

00:14:34

De heer Rebergen: Dank u wel. De uitvoeringsagenda circulaire economie is de uitwerking van de routekaart die we voor de zomer vorig jaar hebben vastgesteld en waar in, een met algemene stemmen aangenomen motie, is gevraagd om deze uitwerking. Vanochtend hebben we in een beeldvormende sessie nog een inleiding en een extra toelichting gehad, waarin onder andere werd benoemd dat Earth Overshoot Day – dat wil zeggen de dag, waarop we de grondstoffen die in één jaar geproduceerd worden, opgebruikt hebben – vorig jaar wereldwijd op negenentwintig juli lag en voor Nederland zelfs in mei. Dat betekent dat er een grote disbalans is tussen productie en het gebruik van grondstoffen en de vraag naar grondstoffen neemt alleen maar toe. Wij geloven dat we de opdracht hebben gekregen, de aarde te bebouwen en bewaren. Roofbouw plegen en het uitbuiten van de

UITVOERINGSAGENDA CIRCULAIRE ECONOMIE

aarde passen daar niet in. We zijn daarom ook blij met deze uitvoeringsagenda, waarin we maatregelen willen nemen om het gebruik van grondstoffen tegen te gaan. Dank aan de makers van dit stuk. Het is een overzichtelijk stuk geworden, waarin drie grote onderwerpen, die op de agenda staan, zijn voorzien van projecten en doelen. Een paar goede voorbeelden zijn het scheiden van hemel- en afvalwater en het hergebruik van hemelwater, Operatie Steenbreek en de campagne 'Wat geef jij door' voor bewoners en ondernemers. Ook het realiseren van een groene muur van gerecycled plastic spreekt tot de verbeelding.

00:15:57

Voorzitter: U heeft een vraag van de heer Brandenburg.

00:15:59

De heer Brandenburg: Ja, dank, Voorzitter. Ik vroeg me af, de concrete projecten die de ChristenUnie nu noemt zijn projecten die we in een eerder stadium, in een ander stuk, al hebben besloten. Heeft u nu iets nieuws gelezen in dit stuk? Iets, wat nog niet al in een ander stuk ooit door ons was afgesproken dat we dat zouden doen? U vroeg destijds ook om meer concrete uitwerking. Ziet u die nu in dit stuk?

00:16:22

Voorzitter: De heer Rebergen.

00:16:28

De heer Rebergen: Ik denk dat het een goede vraag is van de SP. Ik denk dat ik er zometeen in de woordvoering ook wel op kom en ja, er staan zeker ook wel nieuwe dingen in. Echter, als je het hebt over hoe concreet wordt het nu en weet je nu precies wat over een paar maanden gaat gebeuren, dan ben ik het wel met de SP eens, dat dat nog niet direct zichtbaar is. Ik ga verder met mijn woordvoering, Voorzitter. Ook initiatieven als repair-café's, kringloopwinkels en bijvoorbeeld Gered Gereedschap zijn van groot belang. Die zouden wat ons betreft een nadrukkelijke positie kunnen krijgen in het stuk. De vraag is of dergelijke initiatieven ook op steun van de gemeente kunnen rekenen. Een punt, wat we hier ook graag naar voren brengen, is het hergebruik en recyclen van kleding. In de gemeente zijn verschillende mogelijkheden van kledinginzameling en in bijvoorbeeld kringloopwinkels wordt de goede kleding verkocht. Uit de uitzending van Pointer in mei afgelopen jaar kwam echter naar voren dat slechts één procent van de kleding die is ingezameld, wordt gerecycled. De meeste kleding is er niet geschikt voor, terwijl de textielindustrie zorgt voor 10 procent van de wereldwijde CO2-uitstoot. Wat ons betreft zoomen we daar de komende tijd nog meer op in; wat kunnen we als gemeente doen? Wat ons betreft krijgt dit in de bewustzijns campagne ook specifiek aandacht. Ook de niet-winkelen-zaterdag, zoals ook in onze vragen gesteld, kan daaraan bijdragen. Voor wat betreft de monitoring, hebben we eerder schriftelijke en nu ook technische vragen gesteld. Het is van belang te weten, waar we nu staan, de nulmeting – de toezegging is in juni ook gedaan, dat die zou plaatsvinden – en de stappen die we nemen te volgen naar het doel, zoals in de motie ook was verwoord -

00:18:07

Voorzitter: Wilt u zo langzamerhand tot een afronding komen?

UITVOERINGSAGENDA CIRCULAIRE ECONOMIE

00:18:09

De heer Rebergen: We hadden er op gerekend, dat dit nu al uitgewerkt zou zijn. Helaas is hier meer tijd voor nodig, maar we willen hier wel op aandringen. Zoals ook in de beantwoording van de schriftelijke vragen is opgenomen, kan het Amsterdamse model daarbij input geven. Als laatste willen we noemen, bij de conformstukken staat de ja-ja-sticker die per 2023 komt en die kan zeker ook bijdragen aan het tegengaan van de afvalberg.

00:18:34

Voorzitter: Dank u wel. Wie mag ik als volgende? Mevrouw Nieuwenhout.

00:18:39

Mevrouw Nieuwenhout: Hartelijk dank. De cirkel sluiten, grondstoffen opnieuw gebruiken, maar ook zorgen dat we een stuk minder grondstoffen nodig hebben om te leven. Daar gaat circulaire economie om. Nu wordt het steeds meer duidelijk hoe de circulaire economie in Groningen vorm kan krijgen. Wij verwelkomen daarin de onderzoekende en proactieve houding van het college om niet te wachten tot alles duidelijk is, maar te werken aan wat al wel vorm kan krijgen en om het onderwerp breder in perspectief te zetten door het essay over de Doughnut Economy. Een buitengrens die de grenzen van de planeet aangeeft en een binnengrens die de sociale randvoorwaarden duidelijk maakt. Dat concept spreekt ons erg aan en wij hopen dat het college en straks ook het nieuwe college, verder gaan met de uitwerking van dit concept en het toepassen op de lokale manier of mooier nog, op de regionale situatie hier in Groningen. Kortom geen doughnut economy, maar speciaal voor de voorzitter een echte Groninger 'poffert-economie' en daarbij dus echt kijken naar wat hier lokaal aan de hand is.

00:19:43

Voorzitter: Daar heeft de heer Brandenburg toch nog een vraag over.

00:19:46

De heer Brandenburg: Ja, Voorzitter, want in juni 2020 bespraken we de routekaart voor dit stuk. Dat is anderhalf jaar geleden en dan hoor ik GroenLinks nu zeggen: "Ja, we hopen dat het college nu verdergaat met het uitwerken". Ik dacht dat we hier vandaag de uitwerking, van iets wat we anderhalf jaar geleden hebben aangenomen, zouden bespreken. Bent u ook niet, net als de SP, een beetje teleurgesteld over wat die uitwerking dan nu is?

00:20:12

Mevrouw Nieuwenhout: Deels ben ik het met u eens, dat de uitwerking die er nu is, bestaat uit heel veel dingen, die we eerder ook al besproken hebben, maar ik ben blij dat het nu allemaal bij elkaar wordt gezet en in een perspectief wordt geplaatst. Waar ik ook in mijn woordvoering speciaal voor wil pleiten, om dat perspectief dus ook verder uit te breiden en dus naar die Groninger pofferteconomie te kijken, maar ook te zorgen dat we inwoners speciaal bij dit thema meer betrekken. De gemeente kan natuurlijk heel veel proberen, maar uiteindelijk gaat het over wat we allemaal, met zijn allen en ook alle inwoners, samen bij willen dragen aan een circulaire economie. Het is dus niet alleen wat de gemeente wil. Ik ga graag even verder met mijn woordvoering en dan wil ik ook even beginnen met de mail van Sofie, een jonge inwonster van de gemeente die ons vanochtend mailde. Zij merkte op dat er verschillende voornemens zijn, bijvoorbeeld om in 2030 minimaal 50 procent circulair in

UITVOERINGSAGENDA CIRCULAIRE ECONOMIE

te kopen, maar zij vraagt zich af of Groningen niet ambitieuzere doelen kan stellen op het gebruik van plastics? Zoals bijvoorbeeld gewoon helemaal geen fossiel plastic meer te gebruiken in 2030. Kan de wethouder hierop ingaan of dit te implementeren is binnen de gemeentelijke organisatie?

00:21:26

Voorzitter: Ja, de heer Van Zoelen.

00:21:29

De heer Van Zoelen: Ja, dank Voorzitter. Het is een hele goede vraag, maar moet dat niet breder getrokken worden naar ook buiten de gemeentelijke organisatie en dat we in heel Groningen iets aan dat plastic moeten gaan doen?

00:21:41

Mevrouw Nieuwenhout: Dat ben ik helemaal met de Partij voor de Dieren eens. Alleen, wij gaan als gemeente er niet over, wat mensen zelf allemaal in huis halen. Uiteraard ben ik er helemaal voor, dat wij het zoveel mogelijk proberen te stimuleren, maar wij kunnen mensen niet verbieden om plastic te kopen, dus daar houdt onze macht op.

00:22:01

Voorzitter: De heer Van Zoelen heeft daar nog een vervolg op.

00:22:03

De heer Van Zoelen: Ja, dat is een hele mooie aanleiding voor een vervolgvraag, want de beste manier om met grondstoffen om te gaan, is dus door minder te kopen en te consuminderen. Ziet u in deze uitvoeringsagenda daar iets van terug, hoe wij bijvoorbeeld -

00:22:16

Mevrouw Nieuwenhout: Fantastisch, want dat is precies waar mijn woordvoering over door zou gaan, maar ik wordt telkens geïnterrumpeerd, want dit is -

00:22:22

Voorzitter: Het gebeurt nu nog een keer, want de heer Brandenburg heeft een vraag.

00:22:25

De heer Brandenburg: Ja, want GroenLinks zegt, we kunnen mensen niet verplichten om wel of niet dingen te kopen. Dat ben ik helemaal met GroenLinks eens, maar je zou wel bijvoorbeeld dwingende regels voor supermarkten kunnen opnemen in zo een stuk, waar je als gemeente wel over gaat en waar je afspraken mee kunt maken.

00:22:37

Mevrouw Nieuwenhout: Wat fijn, dat jullie allemaal mee zitten te denken in mijn eigen woordvoering, maar ik wil heel graag even zelf mijn woordvoering houden en dan mogen jullie daarna zeggen wat jullie er zelf van vinden.

00:22:46

Voorzitter: Oké, dus als anderen al een deel van uw woordvoering hebben gedaan, dan kan het langzamerhand ook een beetje tot een afronding komen?

00:22:53

Mevrouw Nieuwenhout: Graag, maar ik ben dus pas halverwege wat ik wilde zeggen, maar inderdaad reduce, re-use en recycle op zijn goed Gronings – sorry, ik kan even niets beters

UITVOERINGSAGENDA CIRCULAIRE ECONOMIE

bedenken – vinden wij dus heel belangrijk en wij zien dat op dit moment nog niet genoeg terug in de stukken. We zouden graag het college willen oproepen om daar meer aandacht aan te besteden en dan dus vooral aan het reduce en re-use gedeelte van de cirkel en dan niet alleen in het ruimtelijke vlak, maar ook in het sociale vlak te zorgen -- Dat op elk beleidsterrein gekeken wordt, hoe kunnen we bijdragen aan reduce, hoe kunnen we bijdragen aan re-use en dan tenslotte inderdaad het recyclen, maar dat zit al in het stuk. Tenslotte zien we veel pilots terugkomen in het stuk en die zijn al een tijdje bekend. GroenLinks wil graag het college oproepen om ook te kijken wat er gebeurt na de pilot, want als die pilots worden uitgevoerd en er komen ideeën uit voort, dan moet dat niet in het luchtledige eindigen en geen vervolg krijgen, want dan komen we er niet met de Groningse circulaire economie.

00:23:58

Voorzitter: Dank u wel. De heer Brandenburg.

00:24:03

De heer Brandenburg: Dank, Voorzitter. Ja, er wordt ons wel eens verweten dat wij onrealistisch zijn, dat we te grote verhalen houden over het kapitalisme, ook zaken waar we als gemeente niet over gaan. Ja, Voorzitter, wij hebben een alomvattende visie over onze maatschappij en ons economisch systeem en dat bepaalt onze standpunten hier. Echter, Voorzitter, wij proberen altijd onze ideologische uitgangspunten in te vullen met concrete voorstellen. Wat betreft de mogelijkheden om tot een circulaire economie te komen, maken wij ook een dergelijk analyse. Een economie met winstmaximalisatie als leidend principe leidt noodzakelijkerwijs tot productie en consumptie. Een wegwerpeconomie is vele malen lucratiever voor bedrijfswinsten en dus aandelenkoersen. Nadelige effecten, afval, vervuiling, et cetera zijn voor de samenleving.

00:24:51

Voorzitter: Dit roept een vraag op bij de D66-fractie. De heer Claassen.

00:24:56

De heer Claassen: Ja, dank u wel, Voorzitter. Ik hoor u een betoog houden over, laat ik zeggen, oude politiek-economische gedachten. Ziet u ook niet aan dit stuk dat het juist hier gaat over een nieuwe, misschien wel wat progressievere, manier van kijken naar economie?

00:25:14

De heer Brandenburg: Totaal niet, Voorzitter. Dat we dat kapitalisme niet weg amenderen in de gemeenteraad van Groningen, dat weten wij inmiddels ook wel. Een strijd voor een andere economie, die werkt voor mens en milieu, vindt binnen en buiten het parlement plaats. Dit zei mijn fractie ook tijdens de bespreking van de routekaart in juni 2020 en we zeiden toen ook dat het goed is dat er een uitvoeringsagenda komt en dat daarin concrete maatregelen moeten komen te staan.

00:25:41

Voorzitter: Mevrouw Nieuwenhout.

00:25:42

Mevrouw Nieuwenhout: Ja, dan zal ik het balletje ook even terugkaatsen, om in uw woordvoering dan een deel nog te vragen, waarvan ik hoop dat u het met mij eens bent. Dat gaat nog even terug naar die mail van Sofie, die we vanochtend hebben ontvangen. Zij

UITVOERINGSAGENDA CIRCULAIRE ECONOMIE

vraagt zich af: hoe weten wij als Groningers hoe het gaat met de initiatieven die er genoemd worden en hoe worden die gemonitord en wanneer zijn die succesvol? Ik zou graag aan u willen vragen, of u dat dan even aan de wethouder zou willen vragen of hij dat zou kunnen beantwoorden?

00:26:08

De heer Brandenburg: Ja hoor, bij deze. U kunt zich onze spanning voorstellen, Voorzitter. We zijn anderhalf jaar verder en staan die concrete oplossingen nu in dit stuk? Voorzitter, onze conclusie is helaas: nee. Slechts op twee punten gaat de gemeente zelf iets uitvoeren. Nu ja, men gaat 'onderzoeken' hoe men meer circulair kan inkopen en alleen bij vergunningen komt er misschien circulariteit als eis. Verder is het vooral wederom aansluiten bij kennisnetwerken, faciliteren van overleg, rondetafeloverleggen en een waterstofcongres. Voorzitter, deze hele uitvoeringsagenda – als je het al zo mag noemen – is idealistische luchtfietsserij van de bovenste plank, waarbij een kletsende klassen van D66'ers met een LinkedIn-account, waarvoor deze economie prima werkt, lekker duurbetaald mag keuvelen over een andere economie, in donut of welke vorm dan ook. Lekker maatschappelijk interessant doen zonder daadwerkelijk iets te veranderen aan deze vervuilende wegwerpeconomie.

00:27:05

Voorzitter: De heer Claassen.

00:27:05

De heer Claassen: Ja, de donut of poffert, het is maar net hoe je ernaar kijkt, maar ik ben heel nieuwsgierig na de reactie van de SP: op welke opgave ziet u nu de meeste kansen, als het gaat om circulaire economie? Dat heb ik u namelijk nog niet horen zeggen.

00:27:21

Voorzitter: De heer Brandenburg.

00:27:23

De heer Brandenburg: Er staat namelijk niets in dit stuk – wat wij de vorige keer bij de routekaart ook al aangeven hebben – over dwingende regels voor corporaties en ontwikkelaars voor duurzame bouw of dwingende afspraken met supermarkten en vastgoedketens over hun afval. Niets over ontmoediging van grote vervuilende motorketens en het daadwerkelijk stimuleren van het MKB, zodat circulaire producten ook toegankelijk zijn. Voorzitter, het is triest, maar wel waar. Wat nog triester is, eigenlijk hadden we dit ook wel verwacht van dit college en deze wethouder; wederom met veel tamtam doen alsof je maatschappelijke problemen aanpakt, maar daar geen concrete oplossingen voor kunnen bedenken, ondanks suggesties van systeemkritische partijen in deze raad, zoals de mijne.

00:28:05

Voorzitter: Nu wordt het druk. De heer Rebergen was geloof ik als eerste.

00:28:09

De heer Rebergen: Dank u wel, Voorzitter. Ja, de woordvoerder van de SP geeft aan, er worden geen concrete maatregelen genoemd. Ik zat al even op pagina elf te kijken over de vraag aan aannemers om zo circulair mogelijk te werken. Ik heb dat even technisch nagevraagd, wat betekent dat dan, want als je het alleen maar vraagt, dan zegt dat niet zo veel. Dit is echter ook opgenomen in de gunningscriteria, hoe kijkt de SP daarnaar?

UITVOERINGSAGENDA CIRCULAIRE ECONOMIE

00:28:34

De heer Brandenburg: Je moet het niet vragen, je moet dat afdwingen. Punt.

00:28:40

Voorzitter: De heer Claassen, geloof ik.

00:28:42

De heer Claassen: Ik wilde een vraag stellen, maar het wordt al weer bevestigd dat de SP vooral wil verbieden en dwingen ten opzichte van verleiden. Dat heb ik geconstateerd, dus ik heb even geen vraag.

00:28:52

De heer Brandenburg: Als je denkt dat je de markt kunt veranderen, als je niets aan het ordeningsprincipe van die markt doet, namelijk de winst die gemaakt wordt op dit soort projecten, verander je niets. Dan kun je praten over donutvormen of poffertvormen et cetera wat je wil, maar als je echt iets wil veranderen dan moet je regels stellen. Daar zijn wij als overheid voor. Het is typisch dat D66 gelooft, dat de markt het wel oplost.

00:29:14

Voorzitter: Nu mevrouw Nieuwenhout en daarna nog de heer Atema en dan is de volgende spreker aan de beurt.

00:29:21

Mevrouw Nieuwenhout: Is de heer Brandenburg het niet met mij eens, dat we hier hoog en laag kunnen springen, maar dat uiteindelijk heel veel van de dingen die u noemt niet binnen onze bevoegdheid liggen als gemeente en het dus niet realistisch is om van de wethouder te verwachten dat zij dat wel doet?

00:29:34

Voorzitter: De heer Brandenburg.

00:29:35

De heer Brandenburg: Dat kun je prima. Je kunt prima afspraken maken met supermarktketens, met modeketens en met het MKB. Dat staat allemaal niet in het stuk.

00:29:41

Mevrouw Nieuwenhout: Dwingende afspraken niet.

00:29:43

Voorzitter: Prima, maar maak dan afspraken. Dat staat ook niet in dit stuk.

00:29:48

Mevrouw Nieuwenhout: Wees dan niet boos op de wethouder, dat ze dat wel doet.

00:29:50

De heer Brandenburg: Voorzitter, ik dacht dat u de orde bewaakte. Nee, ik ben wel boos op de wethouder dat ze dit niet doet, dat ze geen afspraken wil maken. Daar gaat ze niet eens op en dat staat niet in dit stuk, terwijl we dat in juni 2020 al hebben aangekaart. Je kunt prima in je inkoopbeleid daadwerkelijk iets doen in plaats van 'onderzoeken' of je het moet doen. Anderhalf jaar geleden, toen had je het kunnen onderzoeken. Nu moeten we het nog steeds onderzoeken? Wat hebben we de afgelopen anderhalf jaar zitten doen met elkaar? Een aanfluiting dit stuk.

UITVOERINGSAGENDA CIRCULAIRE ECONOMIE

00:30:20

Voorzitter: De heer Atema heeft nog een vraag cq opmerking. Gaat uw gang.

00:30:26

De heer Atema: Nee, meneer de voorzitter, dat was voor de woordvoering. Ik was even te enthousiast.

00:30:32

Voorzitter: Helemaal goed. Gaat uw gang voor de woordvoering.

00:30:36

De heer Atema: De uitvoeringsagenda circulaire economie. De Stadspartij en 100% Groningen onderschrijven de nut en noodzaak van een circulaire economie. Wij missen wel twee onderwerpen in deze uitvoeringsagenda en dat is als eerste de gevolgen voor de arbeidsmarkt. In het oorspronkelijke SER-advies met betrekking tot het rijksbrede programma circulaire economie uit 2016 wordt aangegeven, dat de invoering van een circulaire economie grote gevolgen heeft voor de arbeidsmarkt. Circa 480.000 banen of functies zullen verdwijnen of er moeten anderen voor ontstaan. In deze agenda wordt niet ingegaan op de mismatch op de arbeidsmarkt, dus dat vinden wij een gemiste kans en dat geldt ook voor het onderwerp haalbaar en betaalbaar. Voor een echte invoering van een circulaire economie is heel veel geld nodig. De gemeente Groningen heeft dat niet. Die één miljoen die beschikbaar is gesteld is bedoeld voor het ontwikkelen van de Groningse donut en voor co-financiering van projecten. Mooi begin, maar voor de werkelijke invulling is heel veel meer geld nodig. De vraag is of je daar die lasten helemaal aan het bedrijfsleven kan doorvertalen. Het betekent dat wat ons betreft meer ingezet moet worden op innovatie, maar ook op nieuwe vormen van financiering en verdienmodellen en dat ontbreekt ook in deze nota. Dan de nota zelf. We zijn ingenomen met de ontwikkeling van Groningse donut. Een elegant model, waarbij de relevante thema's mooi in onderliggende relatie met elkaar worden gebracht. Uit de presentatie van vanochtend is gebleken, dat er ook donuts op wijkniveau kunnen worden ontwikkeld en die kunnen ook wellicht gebruikt worden om onze inwoners meer te betrekken bij de invoering van de circulaire economie. We hebben het gevoel dat dat nu te weinig gebeurt. Ook vinden wij -

00:32:37

Voorzitter: U heeft twee vragen en eerst van de heer Rebergen.

00:32:41

De heer Rebergen: Dank u wel, Voorzitter. Ja, ik heb vanochtend dat verhaal over die donut ook gehoord. Of we het nu donut of poffert noemen, maakt me niet zoveel uit. Wat de heer Atema ook aangeeft, is dat een verbinding wordt gemaakt tussen verschillende beleidsterreinen en dat dat één van de doelen is van de donut. Ik heb vanochtend ook gevraagd en stel de vraag nu aan de heer Atema: binnen de gemeentelijke organisatie wordt toch ook al heel veel samengewerkt door de verschillende afdelingen en moeten we niet gewoon dat gaan versterken in plaats van een nieuwe donut of een nieuw model helemaal gaan opleggen?

00:33:13

Voorzitter: De heer Atema.

UITVOERINGSAGENDA CIRCULAIRE ECONOMIE

00:33:15

De heer Atema: Het ging niet over de gemeente, het ging mij om de burger. Die wordt te weinig betrokken. Ik denk dat deze donut een mooi middel kan zijn om burgers erbij te betrekken, want dat gebeurt op dit moment te weinig, vinden wij.

00:33:33

Voorzitter: De heer Claassen.

00:33:34

De heer Claassen: Ja, dank u wel, Voorzitter. Als ik u goed begrijp, zegt u eigenlijk de innovatie zou wel wat gedemocratiseerd mogen worden. De innovatie zou niet vanuit de overheid moeten komen, maar die zou moeten komen vanuit de inwoners zelf. Heb ik u dan goed begrepen?

00:33:48

De heer Atema: Nee, de innovatie ging over het financieringsmodel. Circulaire economie gaat heel veel geld kosten. Groningen heeft dat niet. Het bedrijfsleven kan waarschijnlijk niet alles ophoesten, dus A. moet je meer innoveren en B. moet je dus allerlei vernieuwingen daarvoor verzinnen en invoeren en ontwikkelen, zodat het betaalbaar blijft. Ten aanzien van de burger vinden wij, dat de burger niet of nauwelijks wordt betrokken bij dit plan voor de circulaire economie en daar is die donut een mooi voorbeeld, omdat op een heldere manier uitgelegd kan worden wat er gebeurt met de wereld, als wij niets doen.

00:34:24

Voorzitter: Dan nog een vraag van mevrouw Nieuwenhout en dan kunt u doorgaan met uw betoog.

00:34:31

Mevrouw Nieuwenhout: Zou het niet mooi zijn om de burgers te betrekken via een speciale sessie binnen Let's Gro over dit onderwerp?

00:34:37

De heer Atema: Ja, ook. Dat is een goed idee. Elk idee waarbij je de burger betreft, is een goed idee. Organiseer het, zou ik zeggen tegen de gemeente. Dan denken we dat een Groningse donut ook meer kans van slagen heeft, als je meer aansluiting zoekt bij de regio, door het oprichten van een regionale donut. Tenslotte nog even de samenwerking met het MKB. In de uitvoeringsagenda wordt gesproken over 'samen' en ik heb begrepen dat werkgevers in het MKB van mening zijn, dat er te weinig samen wordt gedaan, dat het tempo te laag is en dat Groningen te veel haar eigen weg kiest. Dat heeft het risico dat organisaties ook hun eigen wegen gaan inslaan, bijvoorbeeld richting Den Haag of eigen plannen trekken, los van de plannen die de gemeente heeft. Graag een reactie. Dank u wel, Voorzitter.

00:35:32

Voorzitter: Dank u wel, helder. Dan de heer Bos.

00:35:38

De heer Bosch: Dank u wel, Voorzitter. Belangrijk om allereerst te benoemen, dat Student en Stad uiteraard dit doel onderstreept. Het is heel erg belangrijk en goed dat we ons hiervoor inzetten en dat we als gemeente hier aan werken en werken naar een donuteconomie, want dat is uiteindelijk – gelooft ook Student en Stad – een manier om op die manier de wereld te

UITVOERINGSAGENDA CIRCULAIRE ECONOMIE

gebruiken, zodat we deze goed achterlaten voor de komende generaties. Dan echter de uitwerking en daarin hebben wij wel wat vraagtekens en vooral: waar staan we nu, waar gaan we naar toe, hoe gaan we dat bereiken, hoe gaan we dat kwantitatief meten? Eigenlijk alleen met dat soort maatregelen kan je als raad kijken of we op deze manier op de goede weg zijn. Wat wel opvalt, is dat er niet eens een nulmeting is. Dat we nu niet eens weten waar we staan, dus dat het ook heel moeilijk is om te meten, waar we naartoe gaan. In Amsterdam gebruiken ze een circulair city scan, circulaire stadsscan is denk ik Nederlands, en daarmee stellen ze tussentijdse doelen. Het lijkt me heel goed en en waardevol om op deze manier dat erbij te betrekken, zodat we als raad ook kunnen kijken naar wat is er dan effectief gebleken over een aantal jaar en wat niet. Verder zien wij dat de kennisinstellingen op dit moment 'wat' betrokken worden. Ik denk bij uitstek dit onderwerp is zo belangrijk om daar de universiteiten, de hogescholen en de mbo-instellingen bij te betrekken. Kijk nu of zij onderzoek kunnen doen naar wat effectief is en wat niet. Kan dat niet meer dan op dit moment terugkomt in het stuk? Dat zou ik graag willen vragen aan het college. Tot slot wat meer concrete punten om toe te werken naar een circulaire economie. Wij vragen ons af, het weer gaan ophalen van het grofvuil en dat samen doen met een tweedehandswinkel, bijvoorbeeld de Mama Mini, is dat niet een concrete stap? Kan je niet kijken of je daarmee meer haalt uit je afval? Het urban mining principe daarin verwerken zou ook kunnen. Dat komt erop neer, dat je gaat zoeken in alle verschillende vormen van afval wat daarin zit. Ook dat valt te meten. Het laatste concrete punt is meer plekken, waar je textiel in kan leveren. We weten dat glas, papier en textiel heel slecht na te scheiden zijn, maar als ik op de Grote Markt sta – ik heb het even nagezocht uiteraard – moet ik vijftientig minuten lopen naar de dichtstbijzijnde plek om mijn textiel in te leveren. Binnen de grachten is daar geen enkele plek voor en dicht daarbuiten ook niet. Dat vinden wij gek. Dat zijn een aantal concrete punten, waarin wij wel zien dat we een stap kunnen zetten naar een circulaire economie. Echter, ons grootste punt en daar echt graag een reactie op: hoe gaan we nu als raad dit echt kunnen controleren? Dank u wel.

00:38:58

Voorzitter: Dank u wel. We hebben overigens diepen en geen grachten, maar dat is een detail. De heer Rebergen heeft nog een opmerking.

00:39:08

De heer Rebergen: Toch een vraag over die kledinginzameling, want is dat wel een echte oplossing, als maar één procent van die kleding die ingezameld wordt, echt gerecycled wordt? Is dan niet meer kunstmatig, je kan het kwijt? Als maar één procent gerecycled wordt, is dit dan wel een oplossing om te zorgen voor meer inzamelplekken?

00:39:25

De heer Bosch: Ik denk dat dat een goede vraag is. Het eerste wat je zou moeten doen, is alle kleding die wij over hebben, gaan recyclen. Op het moment dat dat nog slecht gebeurt, dan vind ik dat een terechte vraag. Het gaat er natuurlijk om, dat we het textiel wél gaan recyclen en dat we straks allemaal in kleding lopen, gemaakt van materialen die hergebruikt zijn en daarvoor moet je er ook voor zorgen dat textiel ingeleverd wordt.

00:39:58

Voorzitter: Een laatste opmerking van de heer Van Zoelen.

UITVOERINGSAGENDA CIRCULAIRE ECONOMIE

00:40:00

De heer Van Zoelen: Ja, die kleding wordt gemaakt in China en dat komt dan in de winkels terecht en als dat gerecycled wordt, moet dat ook weer terug naar China. Moet dat hele systeem niet anders? Moeten we überhaupt niet ook hele voorraden kleding vernietigen in winkels? Zoals nu het geval is, bijvoorbeeld in Zuid-Amerika liggen enorme afvalbergen met kleding die wij niet gebruiken en wat hier in de winkels niet verkocht wordt. Moeten we niet onze economie zo inrichten dat we bijvoorbeeld iets aan die kledingmarkt ook gaan doen?

00:40:31

Voorzitter: De heer Bosch.

00:40:32

De heer Bosch: Eens! Natuurlijk moet je inderdaad naar dat soort belachelijke dingen kijken, hoeveel textiel we weggoien. Er moet een andere manier van consumeren komen en zeker ook in de kledingindustrie. Absoluut.

00:40:42

Voorzitter: Zoals gaten maken in spiksplinternieuwe spijkerbroeken, maar dat is ook een -- Wie kan ik verder nog het woord geven? De heer Loopstra.

00:40:55

De heer Loopstra: Dat lijkt me prima, Voorzitter. Emile Zirkzee van D66 heeft in 2018 het initiatief genomen tot de circulaire economie en dat we daarmee aan de slag zouden gaan. Dat was mooi, want het was een mooi startpunt. We hebben nu zelfs een aparte wethouder op de circulaire economie, maar laten we hopen dat over een jaar of tien, dat niet meer nodig is en dat de circulaire economie onderdeel is of dé economie is. Dat is toch wel de toekomst, dat we op een bepaald moment op een andere manier -- De heer Van Zoelen refereert er ook aan en misschien zijn we het niet allemaal met elkaar eens, maar hierin wel. In het algemeen is het zo dat de circulaire economie natuurlijk de toekomst is, want als we zo doorgaan, zoals we nu doen, dan komt dat niet goed. Alleen als gemeente zijnde, moet je natuurlijk wel je rol weten en dat is er één van faciliteren en stimuleren. Met aanbesteden kun je mogelijk, bijvoorbeeld bij de aanschaf van meubels las ik, dan dingen afdwingen. Dat kun je als gemeente doen, maar de rol van de gemeente is natuurlijk om te stimuleren. De SP zegt dan, het is hetzelfde als anderhalf jaar geleden. Nu, het gaat om bewustwording en twintig jaar geleden praatten we nog niet over het verduurzamen van dingen en duurzaamheid en nu praten we in elke zin over duurzaamheid. Dat geldt ook voor circulaire economie, dat heeft tijd nodig. Je moet ook niet vergeten, dat wij als gemeente – en GroenLinks refereerde er ook aan – dat we dat natuurlijk niet hier, als gemeente maar zo dat allemaal kunnen beslissen.

00:42:40

Voorzitter: De heer Brandenburg wil daar graag even op reageren.

00:42:44

De heer Brandenburg: Ja, Voorzitter, ik begrijp wel dat je niet zomaar van alles kunt beslissen als gemeente. Echter, als we anderhalf jaar geleden in deze gemeenteraad met elkaar dit aannemen en zeggen, er moet een uitvoeringsstrategie komen. Er was een motie dat die uitvoeringsagenda er zou komen. Daar was de raad voor, omdat het vorige stuk te vaag was. Dan verwacht je toch in dit stuk meer voorstellen en concrete punten en niet een beetje

UITVOERINGSAGENDA CIRCULAIRE ECONOMIE

bewustwording? De PvdA verwacht toch ook wel meer van dit college in anderhalf jaar tijd of niet?

00:43:14

Voorzitter: De heer Loopstra.

00:43:15

De heer Loopstra: Nee, de Partij van de Arbeid is tevreden met wat wij voor ons hebben gekregen. Kijk, de heer Bosch kwam een constructieve opmerking over de rol van de universiteit, rol van het hbo. Dat zijn zaken die houtsnijden. Niet dingen afdwingen, want dat kost zometeen banen. Dat kan betekenen dat bedrijven zeggen, die stad Groningen of de gemeente Groningen, daar moeten we niet heen, we gaan ons maar vestigen in Heerenveen of Assen. Je moet altijd uiterst voorzichtig zijn en je moet heel erg oppassen, dat je niet direct de eerste viool speelt, want dan kan alleen de boel zich als een boemerang tegen je keren. Het is een heel langzaam proces en wij vinden dat het college daar goed werk in doet.

00:44:00

Voorzitter: Nog een kort vervolg.

00:44:02

De heer Brandenburg: Ja, Voorzitter, maar de samenvatting hiervan is: de PvdA wil vooral woorden, maar wil verder niets doen, want dat kon weleens banen kosten. Schrijf het dan niet op. Zeg dan niet dat je het wil.

00:44:11

Voorzitter: Nog een reactie van de heer Loopstra hierop of zullen we het -

00:44:14

De heer Loopstra: Ik heb mezelf dat niet horen zeggen. Werkgelegenheid is erg belangrijk en het gaat er om dat wij een verandering in gang zetten en dat kost tijd en geduld. Ik merk dat de SP dat geduld niet heeft, maar ik ken de SP ook als partij die voor werkgelegenheid gaat. Het is het één of het ander.

00:44:35

Voorzitter: De heer Claassen.

00:44:37

De heer Claassen: Ja, dank u wel, Voorzitter en bedankt voor het historische besef van de PvdA. Even een korte vraag. Er is nu bij deze uitvoeringsagenda geen financiële paragraaf vermeld. Mocht het nu zo zijn, dat om dit toch te realiseren, er ergens toch geld vandaan gevonden kan worden, bent u dan bereid om samen met ons daar dan ook in te investeren?

00:44:59

Voorzitter: De heer Loopstra.

00:45:01

De heer Loopstra: Ik denk dat wij vlak voor de verkiezingen zitten en dat er een nieuwe coalitie komt die ook gaat praten, bijvoorbeeld, over deze circulaire economie. Ik zal die onderhandelingen niet doen, maar het kan best zijn dat de onderhandelaar van de Partij van de Arbeid dat gaat inbrengen.

UITVOERINGSAGENDA CIRCULAIRE ECONOMIE

00:45:21

Voorzitter: De heer Van Zoelen.

00:45:24

De heer Van Zoelen: Ja, we hebben er al eerder een discussie over gevoerd, over die werkgelegenheid, maar als de PvdA een afweging moet maken -- Dat is in het verleden wel gebeurd met zaken, zoals de Primark of de New Yorker dat de PvdA dan zegt: welkom. Als je dat afweegt tegen wat ze in China doen en wat voor troep ze daar produceren en hoe de werknemers daar uiteindelijk worden uitgebuit, zou je dan niet moeten zeggen, dit willen we niet, deze panden willen we niet in onze gemeente hebben?

00:45:50

Voorzitter: De heer Loopstra.

00:45:52

De heer Loopstra: Dat vind ik weer te ver gaan, want dan moet je hele branches eruit gooien, want er is zo veel onrecht in deze wereld. Als wij hier 'mister principieel' gaan spelen -- Ja, ik weet niet of dat een oplossing is.

00:46:07

Voorzitter: Heeft u uw betoog al afgerond? Ik ben even wat dat betreft de draad kwijt. U bent klaar, helemaal goed. Wie kan ik dan vervolgens het woord geven? De heer Van Zoelen.

00:46:18

De heer Van Zoelen: Ja, dank. Ik wil ook wel wat zeggen over de circulaire economie, want dat is toch wel belangrijk en dat kan nooit slecht zijn. Er staan een aantal oude zaken in, zoals de grote focus op energie, waterstof en allemaal kennisdingen en zo. Prima, maar wat verrassend is, zijn ook nieuwe aandachtsgebieden en dan wel de meest opvallende, het poffertmodel of de donuteconomie. Daar zijn wij heel erg blij mee. In de routekaart is gekozen voor vijf sporen: bouw, afvalwater en energie en voedsel. Voor ons is de meest belangrijke voedsel; hoe zorgen we dat de uitstoot en dierenleed, veroorzaakt mede in de bio-industrie, zo snel mogelijk stopt? Daaraan hangen natuurlijk ook andere gevaren, zoals bijvoorbeeld nu de grootste vogelgriepuitbraak ooit. We missen ook het spoor, dat heb ik al eerder gezegd, van het consuminderen wat heel belangrijk is. Het valt op dat deze uitvoeringsagenda dan haaks staat op andere nota's, zoals bijvoorbeeld ook de retailvisie, waarin we juist oproepen tot meer consumeren. Ook in het antwoord op de schriftelijke vraag van de ChristenUnie, waar gevraagd wordt om consuminderen, wordt dit ook wel bevestigd: als gemeente hebben ook belang bij een 'bruisende binnenstad'. Ach, daar moeten we toch van af van zulke termen. Nu, er staat al wel in zonder te veel leegstand. Het is natuurlijk wel belangrijk dat ondernemers wel wat verdienen en dergelijke en ook dat dat duurzaam gebeurt met circulaire verdienmodellen, maar de vraag is dan ook wel aan het college, hoe zij dit gaat vormgeven en dit met die ondernemers voor elkaar gaat krijgen. De 17 globale duurzame ontwikkelingsdoelen -- om het maar even te vertalen -- moet mede een leidraad vormen, hoe we de circulaire economie gaan vormgeven. Uit de vijfde nationale SDG-rapportage, dan weten wij hoe wij in Nederland op die doelen staan, blijkt dat we op de doelen geen honger, verantwoorde consumptie en productie en water zeer slecht scoren. We scoren hier mede slecht op vanwege, hoe we ons voedsel produceren en de wijze waarop we onze wateren bevissen. Daarom is het noodzaak te bewegen naar een

UITVOERINGSAGENDA CIRCULAIRE ECONOMIE

plantaardige samenleving en dit dus ook deel uit te laten maken van deze circulaire economie en dat donutmodel. Dat staat nu dus in een aparte voedselvisie, maar dit zou ons inziens dus ook echt integraal deel moeten gaan uitmaken van deze uitvoeringsagenda circulaire economie. De vraag -

00:48:41

Voorzitter: Mevrouw Nieuwenhout heeft een opmerking over.

00:48:45

Mevrouw Nieuwenhout: Ja, wij zijn het helemaal eens dat de focus op de eiwitkringloop ook belangrijk is in het kader van circulaire economie. Is de Partij voor de Dieren het met ons eens, dat we niet alleen moeten kijken naar het dierenleed, maar ook kijken of we zoveel mogelijk van ons voedsel lokaal kunnen produceren om het aantal voedselkilometers naar beneden te brengen?

00:49:07

De heer Van Zoelen: Helemaal mee eens. Dan moeten we niet gaan inzetten op restproducten in biomassa, zoals mest of zoiets dergelijks, dus het liefst plantaardig, dan kunnen we helemaal met u meegaan. De vraag die ik net -

00:49:19

Voorzitter: Eerst de heer Loopstra nog even.

00:49:22

De heer Loopstra: Ja, dat verbaast me dan. U zegt, we moeten naar een plantaardige maatschappij. Laten we reëel zijn, meer dan 90 procent van de Nederlandse bevolking eet vlees. Dat is een realiteit, dus dan kunt u wel zeggen, we gaan naar een plantaardige maatschappij. Nee, dat is gewoon niet zo.

00:49:39

Voorzitter: De heer Van Zoelen.

00:49:39

De heer Van Zoelen: Ja, ik kan met die constatering van de PvdA meegaan en ook continu, als wij daar een motie over indienen, krijgen we geen steun van de PvdA-fractie om daar iets aan bewustwording te doen. U zou daar zelf aan kunnen meewerken om mensen ook gezonder te laten eten en ook wat aan het dierenleed te doen, dus die bal ligt ook bij u. Nog even terugkomen op de ondernemers. Wij willen graag ook bijvoorbeeld duurzame kleding. Daar hebben we het al over gehad. De grote afvalberg is echt een doorn in het oog. Je moet niet produceren wat je niet nodig hebt en dat doodleuk vernietigd wordt, wat je niet draagt. Wij hebben eerder een motie daarover ingediend om bijvoorbeeld een convenant met ondernemers af te sluiten. Die motie heeft het toen niet gehaald onder het mom van: ja, dit moet allemaal landelijk geregeld worden. Ja, nu we regionaal de circulaire economie bespreken, ben ik wel benieuwd naar de wethouder, ziet de wethouder hier dan bijvoorbeeld mogelijkheden om hier nu wél wat aan te doen? Bijvoorbeeld met ondernemers te gaan praten of een soort convenant of afspraak te maken, dat die kleding echt duurzaam geproduceerd wordt over de hele keten, van wat we hier lokaal produceren tot aan waar dat gemaakt is. Of wat we hier consumeren en wat in China dus onder slechte omstandigheden is gemaakt en daardoor ook een enorme druk op het klimaat meebrengt.

UITVOERINGSAGENDA CIRCULAIRE ECONOMIE

00:50:59

Voorzitter: Dan heeft u eerst – ik breek even in – nog een vraag van de heer Atema en dan ook het verzoek om langzamerhand af te ronden.

00:51:04

De heer Atema: Kleding, die je niet draagt niet vernietigen. Een ander onderwerp is meer inzetten op hergebruik en reparatie. Een SER-voorstel is bijvoorbeeld om statiegeld te gaan heffen op wasmachines tussen 200 en 250 euro en die krijg je dan terug, als je de machine laat repareren. Bent u ook voor zo een soort model?

00:51:28

De heer Van Zoelen: Ik vind, wat u nu noemt, iets heel moois. Dat zou kunnen helpen om dingen te hergebruiken in de plaats van nieuw te kopen, prachtig. Tot slot, ik moet afronden geloof ik, want mijn tijd is er doorheen. Jammer, want het is best wel een mooi onderwerp om over te hebben. Over de biomassa. Er staan nog wel wat dingen in, zoals de wilgen worden eens in de vier jaar teruggesnoeid, omdat deze ook gebruikt moeten worden voor de energie, voor biomassa. Ik wil wel even meegeven dat ons zorgen baart, dat er niet biomassa geproduceerd moet worden of extra gesnoeid om dat maar te kunnen gebruiken. Zo staat er ook iets over boomstammen genoemd, maar die bomen moet je het liefst laten staan. Dit wil ik even meegeven of vragen, zorgt het college wel dat er zorgvuldig met die biomassa wordt omgegaan?

00:52:17

Voorzitter: Dank u wel. Even kijken, wie hebben we dan nog niet aan het woord gehad? De heer Claassen.

00:52:26

De heer Claassen: Ja, dank u wel, Voorzitter. Er is al veel gezegd, dus dat ga ik uiteraard niet herhalen. Het is wel zo inderdaad dat het initiatiefvoorstel circulaire economie nu leidt tot dat wij vandaag zitten, als een lokaal antwoord op mondiale vraagstukken als het klimaatprobleem en de energietransitie. Dat hebben we al gedaan en dat doen we nu nog steeds, we voeren in dit huis vaak een debat over economie. Dan vindt onze fractie, dat we blijven vaak blijven hangen in tegenstellingen tussen kapitalisme en socialisme en voeren we discussies tussen publieke of private rendementen en de macht van de overheid versus de markt. Wat ons betreft is dat een oude politiek-economische discussie, want ondanks al deze discussie is er nog steeds in toenemende mate sociale en economische ongelijkheid. Mensen met een laag inkomen hebben nog steeds niet geprofiteerd van de globalisering. Oxfam Novib kwam met een rapport over deze obscene rijkdom van de allerrijksten, waarin de tien rijkste mensen van de wereld op dit moment vijftienduizend dollar per seconde of 1,3 miljard euro per dag verdienen. Het feit dat ze nu samen zes keer meer vermogen bezitten dan de armste 3,1 miljard mensen ter wereld legt echt deze extreme ongelijkheid in de wereld bloot.

00:53:42

Voorzitter: Mevrouw Nieuwenhout.

00:53:44

Mevrouw Nieuwenhout: Vindt u het in dat kader ook niet schokkend dat de landelijke coalitiepartijen ongelijkheid qua vermogen juist eerder groter lijken te maken dan kleiner?

UITVOERINGSAGENDA CIRCULAIRE ECONOMIE

00:53:55

De heer Claassen: Op dit moment hebben we het vooral over de circulaire economie lokaal en daarom ben ik het wel eens met de SP wat dat betreft. Niet dat wij ook voor dwingen of verbieden zijn, maar wel voor het verleiden en ook voor het komen tot oplossingen en tot praktische oplossingen. Bijvoorbeeld hebben wij wel de vraag hierover, waar we nu gaan beginnen? Waar de Partij voor de Dieren hun prioriteit op het voedsel legt, leggen wij ook wel de focus op de bouw, want Groningen heeft nog steeds dringend behoefte aan betaalbare woningen en wat ons betreft zouden die bijvoorbeeld prima gemaakt kunnen worden van cellulose. Waar gaan we beginnen, met welke opgaven? Vooral, hoe gaan we dat dan organiseren? Wie betrekken we daar allemaal bij? Inwoners, kennisinstellingen, organisaties en wat ons betreft ook de overheid. Totaal vier actoren die samen de oplossingen gaan bedenken, die samen komen tot die innovaties. Als laatste, welke instrumenten hebben wij dan op lokaal niveau om hier dit los te maken? Graag een reactie van college.

00:54:54

Voorzitter: Dank u wel. De heer Onnes.

00:55:05

Voorzitter: U moet u even uw microfoon aanzetten, denk ik.

00:55:07

De heer Onnes: Nee.

00:55:13

Voorzitter: Ja, wij horen u.

00:55:15

De heer Onnes: Dank u wel. Goed, Voorzitter, ik zou kort nog even willen ingaan in dit verband op het draagvlak van één en ander. Ik zal het in eenvoudige bewoordingen proberen te vertellen. Om te beginnen natuurlijk het streven naar een circulaire economie is wat de PVV-fractie betreft een hele goede zaak en daar moet ook mee doorgegaan worden, maar wel op een realistische manier. In de beantwoording van de vragen van de ChristenUnie zien we bij het college wat mij betreft – en daar verschil ik dan van mening met de Partij voor de Dieren – wel een stukje realiteitszin. Er zijn door COVID al veel te veel niet-winkeldagen geweest en men vindt een bruisende binnenstad belangrijk. Nu, dat vinden wij zeker ook. Samenwerking met de ondernemers is wat ons betreft dus een noodzaak, als het gaat om het ontwikkelen van circulaire verdienmodellen. Een goede samenwerking vergroot het draagvlak, zegt ook het college. De samenwerking met het daadwerkelijk ontwikkelen van die verdienmodellen. Ik wilde nog even wat nader erop ingaan. Men spreekt erover dat de uitvoeringsagenda breed gedragen moet zijn. Dat is ook zo, maar dat bereik je niet door dingen in beton te gieten. Het zou beter zijn om de betrokkenen ook daadwerkelijk invloed te geven op wat er gaat gebeuren en op welke wijze dat gaat gebeuren en niet alleen maar dingen implementeren. Wij zijn wat dat betreft de partij van bottom-up en niet van top-down. Ik wil er nog wel meer over vertellen, maar ik zal het in dit verband even kort houden. Dit was mijn bijdrage. Dank u wel.

00:56:59

Voorzitter: Voordat u stopt, heeft u nog een vraag van de heer Van Zoelen.

UITVOERINGSAGENDA CIRCULAIRE ECONOMIE

00:57:03

De heer Van Zoelen: Ja, ik hoorde bruisende binnenstad, dat triggert mij toch wel, want Groningen is al eeuwen en eeuwen een ontzettend bruisende stad. Er zijn altijd studenten hier geweest, dus het bruist hier al van zichzelf. Waarom zouden we bij iets wat bruist nog eens een extra bruistablet stoppen? Is Groningen niet gewoon bruisend genoeg?

00:57:27

Voorzitter: Meneer Onnes.

00:57:30

De heer Onnes: Je zal moeten oppassen om de bruistablet er niet helemaal uit te halen. Bij een bruisende binnenstad, een levendig binnenstad, is het belangrijk dat er activiteiten zijn, dat ondernemers hun activiteiten kunnen uitoefenen en dat mensen het aantrekkelijk vinden om naar de binnenstad te gaan. Het is niet zo dat dat automatisch doorgaat, als je alleen maar wat bomen daar neerzet of iets dergelijks. Het gaat er om dat het leeft en dat er activiteiten zijn ook op economisch gebied en daar heb je ondernemers bij nodig.

00:58:00

Voorzitter: Oké, dank u wel. Dan als hekkensluiter mevrouw Akkerman.

00:58:05

Mevrouw Akkerman: Dank u wel -

00:58:06

Voorzitter: Oh, meneer Ateema wilde ook nog een vraag stellen aan de heer Onnes?

00:58:09

De heer Ateema: Ja, ik wou vragen of hij het met mij eens is, dat als de binnenstad niet meer bruist dat je kans op leegstand hebt, minder vervoer en kans op verloedering? Dat je de binnenstad daarom ook moet laten bruisen?

00:58:20

De heer Onnes: Daar ben ik het volledig mee eens inderdaad.

00:58:23

Voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik nu naar mevrouw Akkerman.

00:58:31

Mevrouw Akkerman: Dank u wel, Voorzitter. Dank aan het college voor deze uitvoeringsagenda. Het is inderdaad een opsomming met allerlei dingen die we doen of die we willen doen. Naar ons oordeel blijkt daar wel uit dat het enthousiasme er is, maar wij missen ook – en dat is door meerdere fracties wel op verschillende manieren gezegd – de uitwerking van de motie. In de motie werd ook gevraagd om een duidelijk stappenplan met tussentijdse doelen en dat je dan ook gaat bepalen hoe je dat gaat monitoren. Dat is ook wat wij als fractie echt nodig hebben, want wij zitten hier natuurlijk als raadslid en wij hebben daarmee een controlerende taak. Ja, wij lopen daarin enigszins vast, als wij niet goed kunnen zien wat de beloftes zijn per periode en als we dat dan niet zo heel makkelijk kunnen checken. Vanochtend viel ook bijvoorbeeld het woord 'diffuus' met betrekking tot de plannen zoals ze er nu liggen. Dat is gewoon het lastige en we zijn benieuwd wat de wethouder daarvan vindt. We hebben wel in de stukken -

UITVOERINGSAGENDA CIRCULAIRE ECONOMIE

00:59:24

Voorzitter: U heeft een vraag van de heer Van Zoelen.

00:59:25

De heer Van Zoelen: Ja, dank. Ik heb een vraag. We hebben het toch een heel duidelijk meetpunt? Dat heet volgens mij Earth Overshoot Day, dat 29 mei ieder jaar plaatsvindt en elk jaar een dag eerder. Is eigenlijk dan niet een meetpunt, dat we dat naar december moeten trekken?

00:59:46

Mevrouw Akkerman: Dat zou een meetpunt kunnen zijn en ik lees wel over deze dag. Ik vind het Engelse woord ook te ingewikkeld, dus ik zal het niet noemen, maar de dag waarop we onze grondstoffen verbruikt hebben. Echter, ik heb dat niet als een concreet doel gezien in deze stukken, dat wij dat gaan doen als gemeente. Dat is ook een lastige, want ook daar wordt wel iets over gezegd en wij gaan niet over alles, dus we hebben elkaar nodig hebben en we moeten samenwerken. Echter, wij zijn wel de gemeente, dus dan zou je je moeten afvragen: hebben wij wel de goede doelen gesteld en moeten we niet doelen stellen op die dingen, waar wij echt als gemeente ook effect op hebben, zodat we daar ook mee aan de slag kunnen? Los van dat je dan nog steeds wel moet samenwerken uiteraard. Goed, daar worstelen wij wat mee. We snappen ook, want er stond ook ergens in de stukken, het is een ingewikkeld onderwerp en het is niet per se heel makkelijk om die tussendoelen te bereiken, dus je wil ook gegeven moment wel ergens beginnen. Dat is ook niet onwaar, maar het is voor ons wel belangrijk dat we tussendoelen hebben, waar we regelmatig op kunnen reflecteren. Wat ons verder ook, dat hebben we ook bij de bespreking van de routekaart aangegeven, dat er ook nog wel wat sprake is van 'schijntegenstellingen', want er wordt gezegd: het moet niet meer gaan om groei, maar het gaat om geluk. Ik sla het even wat platter dan het gezegd is, maar goed. Heel veel mensen worden volgens ons juist gelukkig van groei en als ieder individu daar gelukkig van wordt en aan het groeien is hebt, dan krijg je bijna automatisch economische groei, want dat is natuurlijk uiteindelijk de optelsom van wat we met zijn allen aan het doen zijn. Die donut, dat model, zou daar denken wij ook wel bij kunnen helpen, maar we moeten niet net doen alsof de economische groei, die we tot nu toe dan als model hebben, niets oplevert of niets gebracht heeft. Dat zou jammer zijn, want dan gooien we een beetje het kind met het badwater weg.

01:01:31

Voorzitter: Mevrouw Nieuwenhout heeft daar een vraag over.

01:01:36

Mevrouw Nieuwenhout: Een heel kort vraagje, maar is groei niet ook bijvoorbeeld intellectuele groei, sociale groei, groei van ons als mensheid, dat niet per se economisch hoeft te zijn?

01:01:47

Voorzitter: Mevrouw Akkerman.

01:01:48

Mevrouw Akkerman: Heel vaak. Ja, bij uitstek, maar heel vaak is dat dus uiteindelijk als economische groei terug te zien. In die zin is de economie en dat gaat over geld alleen een middel dat laat zien wat er zoal gebeurt in een land, in een gemeente of zelfs in een wijk. Dat

UITVOERINGSAGENDA CIRCULAIRE ECONOMIE

is juist iets wat elkaar niet bijt, maar wat gelijk op gaat, dus dat is eigenlijk wat ik bedoel. Wat ons ook opviel en dat is ook door GroenLinks genoemd inderdaad, de verspilling is weinig aandacht voor. Of weinig, maar je moet vooral kijken naar hergebruik, voordat je alle grondstoffen gaat pakken. Toen zagen wij nog wel dat de nieuwbouw van Iederz ook genoemd wordt als voorbeeld. Natuurlijk is dat een voorbeeld, waar we met duurzame bouw aan de slag willen, maar dat is bij uitstek ook een voorbeeld, waarvan -- Wij hebben daar toen tegengestemd juist omdat we zeiden, is dat nu niet veel te gek om daar zo een groot nieuw duur – maar goed geld is dus een middel – gebouw neer te zetten, terwijl je misschien ook terecht kan op andere plekken. Of dit specifieke voorbeeld nu iets is om op in te gaan, maar het is wel een aandachtspunt. Resultaten van circulaire economie zul je niet altijd in hele mooie nieuwe gebouwen zien, maar misschien juist wel wel onderaan de streep in het minder gebruik van grondstoffen. Ik heb nog een vraag.

01:03:04

Voorzitter: Daar heeft de heer Loopstra nog een vraag over en wilt u daarna tot een afronding komen?

01:03:08

De heer Loopstra: We hebben in onze gemeente heel weinig leegstand, dus als er allemaal gebouwen leeg stonden, dan kon je daar misschien een discussie over voeren. Ik vind het vrij kinderachtig van de VVD dat men in een discussie over circulaire economie nu Iederz ter sprake brengt. Iederz is een fantastische bedrijf en verdient goede huisvesting. Daar is de VVD het toch met mij eens?

01:03:34

Mevrouw Akkerman: Ja, maar wij hebben het ook niet in deze routekaart gezet. Wij zagen het staan en toen dachten we wel – misschien moet ik het wat genuanceerder noemen – dat is dus een spanningsveld. Je wil een heel mooi nieuw gebouw en je wil dat mensen goede werkomstandigheden hebben, maar eigenlijk is het neerzetten van een heel nieuw gebouw bijna per definitie verspilling. Dat is even volgens mij ook hoe we het eerdere debat, juist tussen de Partij van de Arbeid, mogen zien. Ja, je kan wel heel principieel en alles goed willen en het moet perfect zijn, maar dan kom je wellicht niet uit op het minder gebruiken van grondstoffen. Daar zitten wat spanningsvelden in en daar zou je misschien met die donut naar moeten kijken.

01:04:14

Voorzitter: Wilt u tot een afronding komen?

01:04:14

Mevrouw Akkerman: Dank u wel, voorzitter. Ja, dat was mijn verhaal. Bedankt.

01:04:17

Voorzitter: Dank u wel. Nu, dan hebben we geloof ik iedereen aan het woord gehad en wil ik graag aan de wethouder vragen, om haar verhaal te doen.

01:04:27

Mevrouw Chakor: Dank, Voorzitter. We zijn de ochtend gestart met een beeldvormende sessie om ook mee te nemen met wat er hier ligt en daar wat meer beeld ook bij te krijgen. Ik hoor bij u ook, dat u zegt: ja, maar wat ligt hier? Een soort worsteling van wat staat er allemaal. Het is ook ontzettend complex. Ik weet nog dat ik startte als wethouder Circulaire

UITVOERINGSAGENDA CIRCULAIRE ECONOMIE

Economie. We dachten, we hebben natuurlijk Nederland Circulair in 2050 en we gaan alle partijen in ieder geval bij elkaar zetten om het met elkaar te hebben over hoe zorg je ervoor dat wij circulair gaan bouwen bijvoorbeeld en hoe gaan we om met afval? De eerste vraag die je ook krijgt is, waar gaan we dat dan van betalen? Wat betekent dit? Dat is ook het spanningsveld, waar we dan ook in zitten. Daarnaast zit circulaire economie niet alleen. Ik bedoel, het is niet een soort 'Remy' zeg maar, helemaal alleen op de wereld. Het is een soort paraplu en die uitwerking en die uitvoering gebeurt via de verschillende lijnen. Nog belangrijker is dat de circulaire economie, net zo geborgd wordt en landelijk ook geborgd wordt met ook -- maar daar kom ik zometeen op. Ik zie u inderdaad wat verbaasd kijken, maar ook landelijk geborgd wordt en dat we daar ook middelen voor krijgen, net zoals energietransitie en klimaatadaptatie. Daar kun je meters maken, want ik geloof echt dat wij als overheid een rol hebben. Net zoals de heer Loopstra ook zegt: we moeten toe naar een nieuwe economie, we moeten toe naar een andere manier van hoe gaan we nu om met het consumeren, hoe produceren we zaken, hoe gaan we om met de grondstoffen die steeds schaarser worden. Dat gaf u ook zelf aan. Is deze uitvoeringsagenda compleet? We hebben echt ons best gedaan om alles bij elkaar te krijgen, en dat was -- geloof mij -- ontzettend lastig, maar we hebben geprobeerd om een overzicht te geven en daar bleef het niet bij. We hebben juist gezegd, hoe kunnen we nu zorgen om het zeg maar een vliegwiel te geven en het een beetje uit de kinderschoenen te krijgen.

01:06:36

Voorzitter: Daar heeft de heer Claassen een opmerking over.

01:06:38

De heer Claassen: Dank u wel, Voorzitter. Dat ging nog even over een stukje daarvoor. U geeft aan volgens mij, als ik het goed gehoord heb, dat we om dit goed uit te kunnen voeren, ook kijken naar het Rijk voor meer geld om dat hier te realiseren. Mijn vraag is: als we het hebben over de bouw, waarbij we zelf bijvoorbeeld ook gronden in eigendom hebben, zijn er dan ook niet mogelijkheden of welke mogelijkheden ziet u dan, wat wij ook zelf kunnen doen om die circulaire economie op gang te helpen?

01:07:05

Mevrouw Chakor: Ik begrijp uw vraag. Als u mij eventjes geeft, want ik ben een beetje bezig met mijn verhaal. Dan ga ik inderdaad naar welke verschillende rollen we hebben. We hebben structureel, daar ben ik het ook met u eens, een omslag nodig. Vanuit die wegwerpen en vervangcultuur van kopen, kopen -- We kopen en we gooien weg en voor de rest denken we niet verder na. Het moet anders en ik hoor het u allemaal hier zeggen: het moet anders, het moet sneller en het liefst gisteren en niet morgen. Dan is het ook belangrijk dat we inderdaad iedereen meenemen in de verschillende rollen die wij hebben, als gemeente. Waar ik zelf tegen aanloop en ik denk anderen ook, dat circulair in 2050, dat lijkt ver. Circulair in 2050 lijkt ontzettend een vergezicht, maar we hebben wel met elkaar gezegd: in 2030 moeten wij 50 procent minder grondstoffen gaan creëren. Dat betekent ook dat we stappen moeten zetten, net als we 2035 voor energie-neutraal hebben gezegd. Dat is wel een mankement. Er liggen wel kansen. Die kansen liggen, als ik kijk naar Europa kijk, bij Green Deal, waar we natuurlijk ook middelen van krijgen, subsidies, enzovoorts. Echter, er liggen ook kansen met betrekking tot het coalitieakkoord bijvoorbeeld vanuit het Rijk. Ik heb even gekeken hoe vaak wordt circulaire economie genoemd en dat komt er een aantal keren

UITVOERINGSAGENDA CIRCULAIRE ECONOMIE

in terug. Vanuit landelijk gezien, VNG, zijn we ook bezig om te kijken: hoe zorgen we er nu voor – of in ieder geval namens de VNG zit ik daarin – dat wij dus ook middelen gaan krijgen vanuit het Rijk? Dat circulaire economie net zo belangrijk wordt, als energietransitie en als klimaatbeleid, waar nu geld voor vrijgemaakt wordt. Binnenkort heb ik bijvoorbeeld ook een bestuurlijk overleg om te kijken, kunnen wij niet naar een soort – net zoals RAS, de regionale adaptatiestrategie waar we mee bezig zijn en RES, de regionale energiestrategie – dat we toegaan naar een circulaire economie strategie. Dat is misschien wel hoogover -

01:09:15

Voorzitter: Nu steek ik toch langzamerhand in, want uw zin wordt wel heel erg lang. Dan wil eerst de heer Bosch. Ik wil u er ook even op wijzen dat de tijd ook zijn einde nadert. We kunnen wel vijf minuten, wat mij betreft, extra doorgaan, maar niet al te lang. De heer Bosch.

01:09:30

De heer Bosch: Ja, ik heb een vraag over dat doel, wat u stelt: in 2030 50 procent minder, maar dat lees ik dan nergens terug. Waar komt dat dan? Wat is het startpunt van dat doel? Waar staan we nu? Is er nog een tussendoel, waar we bijvoorbeeld in 2025 willen zijn? Kunnen het niet wat concreter maken? Waar willen we nu exact naartoe?

01:09:48

Voorzitter: Eerst de wethouder.

01:09:49

Mevrouw Chakor: Ja, dat ben ik inderdaad met u eens, dat je een soort nulmeting moet gaan doen. Dat vroeg u ook, hoe zorg je ervoor dat we dit gaan monitoren? Met de monitoring kunnen we volgens mij heel goed aansluiten bij de CO2-monitor, dat je dat ook een circulaire monitor maakt en dat je naar aanleiding daarvan ook zegt, wat hebben we nu gedaan en hoe pakken we dit aan? Bijvoorbeeld ook in ons inkoopbeleid zit duurzaamheid ingebed en circulaire economie ook en daarvan kunnen we ook wel zien, welke stappen zetten we nu bij de 300 miljoen inkoop – we kopen elk jaar drie miljoen in – en wat zetten we in voor duurzaamheid. Ik hoop dat dat antwoord is op uw vraag.

01:10:26

Voorzitter: Dan hebben we er eentje van de heer Brandenburg.

01:10:29

De heer Brandenburg: Ja, want die volgt hierop, Voorzitter. Het is mooi dat de wethouder nu zegt: ja, we zouden wel kunnen, we zouden wel kunnen en we zouden wel dit kunnen doen. Echter, in juni 2020 heeft deze raad een motie aangenomen, waarin staat: er moeten concrete doelen komen, er moet een planning komen en er moet een plan voor monitoring komen. Daarbij hebben verschillende fracties in dat debat suggesties gedaan, wat er in dat stuk opgenomen kan worden. In dit stuk staan geen doelen, geen planning en geen monitoring. Dan zegt de wethouder: "Ja, het was heel moeilijk en het was heel lastig en er is nu een coalitieakkoord". Voorzitter, dit houdt geen pas. Dit kan niet. De wethouder heeft gewoon een motie niet uitgevoerd. Die komt hier met een stuk wat identiek is aan het stuk van anderhalf jaar geleden. Wat heeft de wethouder in de tussentijd zitten doen?

01:11:10

Voorzitter: De wethouder.

UITVOERINGSAGENDA CIRCULAIRE ECONOMIE

01:11:11

Mevrouw Chakor: Dan doet u geen recht aan de stappen die gezet zijn en wat wij -

01:11:17

De heer Brandenburg: Schrijf ze dan op.

01:11:18

Mevrouw Chakor: Misschien hebben wij dat inderdaad niet goed opgeschreven, maar we zetten gewoon stappen. De vraag is nu, zetten wij – daar ben ik het wel met u eens – nu een flinke grote stap? Inderdaad, als wij extra middelen krijgen, net zoals we met groen bijvoorbeeld hebben gedaan, dan kun je stappen zetten. Dat is gewoon zo. Dan heb je de extra mensen ervoor om hierop ook in te zetten, want circulaire economie wordt nu getrokken vanuit economische zaken. We hebben een aantal mensen die er een beetje over gaan, maar niet verder. Zo is het wel in de praktijk en dat is wat er nu ligt. We hebben gekeken, we hebben gebundeld wat er allemaal gebeurt en waar we op inzetten. Als u kijkt naar afval bijvoorbeeld, daar zetten we ontzettend grote stappen, maar ook met betrekking tot bouwen. We hebben dat neergezet, maar we zeggen, we willen meer en we willen juist zorgen dat we niet kleine stapjes zetten, maar grote stappen met elkaar. Dat legt hier voor met een hele omslag van hoe wij werken in die donuts en daar hoor ik u jammergenoeg niet over, want u kijkt graag naar wat er niet is in plaats van wat er allemaal wel is.

01:12:17

Voorzitter: Nog één slotopmerking van de heer Brandenburg rondom dit.

01:12:19

De heer Brandenburg: Ja, Voorzitter, want het is gewoon niet waar. In juni 2020 heeft mijn fractie allerlei suggesties gedaan. Toen heeft mijn fractie zelfs gezegd, het is goed dat dit er is. Toen heeft mijn fractie gezegd: het was goed, complimenten voor het college. Dat hebben wij destijds gezegd. Alleen, ik verwacht dat als de raad een uitspraak doet over dat er concrete doelen moeten komen, dat er een planning moet komen en dat de monitoring geregeld moet worden, dat de wethouder dat doet. Dát is niet gebeurd, Voorzitter, en dat is het punt waar we nu over vallen.

01:12:47

Voorzitter: De heer Claassen nog en dan mevrouw Akkerman.

01:12:51

De heer Claassen: Ja, ik hoor inderdaad de wethouder spreken over een strategie voor de circulaire economie. Wat ons betreft uitstekend, maar ik sluit me wel aan bij mijn buurman van de SP en nodig hem dan ook uit om het initiatief met ons samen te nemen, om met een motie te komen. Om samen dan ook met een initiatief te komen, om dit toch dan concreter en los te trekken. Bij dezen nodig ik u uit, maar ook de rest van de collega's, om samen met ons na te denken over een motie die we dan volgende week zullen we gaan indienen.

01:13:22

Voorzitter: Oké, helder. Dan heeft de heer Atema nog een opmerking. Gaat uw gang.

01:13:29

De heer Atema: U gaat van rijksmiddelen uit. Verwacht u dan, dat het bedrijfsleven zonder die rijksmiddelen geen stappen gaat zetten? Als wij niets doen, gaan zij dan ook niets doen?

UITVOERINGSAGENDA CIRCULAIRE ECONOMIE

01:13:38

Voorzitter: De wethouder.

01:13:43

Mevrouw Chakor: Het zou wel mooi zijn. Het is bijzonder. De circulaire economie is volgens mij ontzettend belangrijk en dat moet je inbedden en net zo belangrijk maken als de energietransitie en de klimaattransitie. Het Rijk noemt het wel in het akkoord, maar er komt geen budget vrij. We zijn vanuit de VNG bezig om juist ook budget daarvoor vrij te krijgen. U stelde ook bijvoorbeeld de vraag over textiel, hoe gaan we nu om met het produceren van het textiel? Het vervuilende textiel wat niet verkocht wordt, wordt overal in de wereld maar neergegoid. Daar ben ik het helemaal mee eens. Het zit echt op dat landelijke. We hebben een zienswijze ingediend vanuit de VNG voor de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, dat dus een UPV wordt genoemd, dus ook daar zien wij beweging. Er gebeurt op verschillende vlakken wat. We zitten echt in een omslag, ook landelijk gezien, om die ook echt mee te krijgen. In de gemeente Groningen zetten wij zeg maar binnen de mogelijkheden die wij hebben -- en verschillende bouwlocaties, volgens mij, daar wordt ook -- Ik ben natuurlijk niet de wethouder Bouwen, maar daar wordt duurzaamheid ook een essentieel onderdeel van.

01:15:00

Voorzitter: De heer Van Zoelen krijgt als laatste de mogelijkheid voor een interruptie hierop, en daarna wil ik de wethouder vragen om in vijf minuten haar verhaal af te maken.

01:15:10

De heer Van Zoelen: Ja, dank voor het antwoord van de wethouder op de textiel. Dat antwoord hebben we eerder gekregen, de verwijzing naar 'dat is iets wat landelijk geregeld moet worden' of 'dat moeten we via de VNG regelen'. De vraag die ik echter had gesteld is: wat kunnen wij hier op dit moment nu lokaal doen? Zou het nu wel mogelijk zijn om via de Groningen City Club of hoe dan ook met ondernemers te praten of een convenant af te sluiten?

01:15:37

Mevrouw Chakor: Zeker is dat belangrijk, want zo een grote opgave kun je inderdaad niet alleen, dat moet je ook met elkaar doen. Ik weet dat de GCC zich ook volledig inzet, want we kunnen dit namelijk veel breder gaan trekken en dat we gezamenlijk -- net zoals het Manifest Groen -- inderdaad zeggen: hoe kunnen we nu zorgen dat we die duurzaamheid gaan aanpakken? Ik zet daar echter wel een kanttekening bij. De vraag is, is er nu wat vanuit landelijke wetgeving in het kader van kunnen we verbieden? Nee, maar wat kunnen we wel met betrekking tot verleiden. De reden is -

01:16:11

Voorzitter: Gaat u verder, want ik wil graag om vijf over zeven -

01:16:13

Mevrouw Chakor: Dan kom ik even op de Groningse donut en dat zorgt er ook voor dat je iedereen in die ovale tafel ook meekrijgt en het gesprek voert over het belang van circulaire economie en iedereen heeft daar input in. Wat mij betreft ook de kennisinstellingen die nu ook betrokken worden, maar dat je gezamenlijk die verantwoordelijkheid ook gaan dragen. Wat we nu willen, is dat dit ook verder uitgewerkt gaat worden. We tonen best wel lef in de

UITVOERINGSAGENDA CIRCULAIRE ECONOMIE

zin van dat wij ook structureel budget vragen om hier in Groningen een koplopersrol te gaan innemen met betrekking tot circulaire economie, net zoals de waterstofenergie. Hoe je het ook wendt of keert, niets kan zonder extra middelen. Dat heb je nodig. Je moet eerst investeren en dan ga je verdienen.

01:17:01

Voorzitter: Nu, dit was het? Dank u wel, dan zijn we zelfs nog twee minuten eerder klaar. Dit is een collegebrief. Zijn alle vragen aan de orde geweest, zo langzamerhand? Ik heb het idee, zo ongeveer wel. Oké, we hebben een collegebrief. Ik begrijp dat er een motie in de lucht hangt, dus dat komt bij het onderwerp vreemd. De heer Van Zoelen nog.

01:17:34

De heer Van Zoelen: Ja, wij overwegen ook een motie, misschien met andere partijen, over textiel.

01:17:39

Voorzitter: Oké, helder. Dan wil ik iedereen bedanken voor zijn aanwezigheid en vooral voor zijn inbreng. Tot een volgende keer. Dank u wel.